

« zurück blättern vor »

OBERSZTER subst. m., ab 1573; auch *oberster*, *oberszt*; ‘Offizier mit dem Grad eines Obersten’ – ‘oficer w stopniu pułkownika’: (1573) 1963 DiarPos 75, SPXVI *Przyjechał pan Szembert oberster albo rotmistrz K. J. Mci Francuskiego do Meczu.* o (1625–1626) 1952 Ossol.Pam. 142 *Obersterowie i kapitanowie na swoje osoby służbę sobie rachują od tego czasu, jako im list przepowiedni oddadzą.* o (1643) 1909 JarzGoś 101, SP17 *są ornamenta, ogniste kule [...] O czym oberszter woienny zawiaduje.* o (1650) 1692 Star.Ref. 19, L o (1652–1661) 1959 Ł.Opal.Wyb. 319 *Ledwie: gib feyer, a werdo rozumie, / Już że niemiecki tryb, powiada, umie. / Więc pan oberster, lejtnant, kiepten strojny / Chronią się wszyscy niewymownie wojny.* o 1663 Ks.sąd.wiej.II 388, SP17 *upominał się u I.M.P. Niemierzyca obersztera raytarskiego.* o 1690 Woyna Comp 170, PUZ *Oberfter.* o (1691) 1907 Pot.Ogr.Fr.1 459 *Gdzie kto ginął, bijąc się, czyta na gazetach, A będąc oberszterem swego regimentu, Cieszy się, że już głodem wyzdychał do szczętu.* o (1690–1695) Mitte 18.Jh. SiPas 216v *Panowie dla prędszego długow wypłacenia te podadzą sposoby. Naprzod aby IchMSC Panowie... Oberszterowie..., którzy mają bona Regalia [dobra królewskie]... dopewnego czasu poczekali.* o 1754 ArtWoj 110, SP17 *wolno mu będzie y Oberfztery y infze Officyery do prawa woyskowego [...] przypozywać.* o vor 1764 TR *Oberfter konnych.* o (1861) 1885 Szujski Portr. 75, DOR *Sfrancuziate matrony wysyłały synków swoich na adiutantów i szambelanów rosyjskich, wydawały córki za jenerałów i obersztów.* o (1886) 1949–1951 Sienk.Pot.I 4, DOR *Na francuskich najemników wpadłszy, cały regiment najprzedniejszy w puch na szablach roznieśli, przy czym pan Wołodyjowski własną ręką ściął tegoż regimentu oberszta.* o [LBel.] (1912) 1923 Korzon Woj.III 38, DOR *W autoramencie cudzoziemskim regiment pieszy posiadał obersztera, który zawarłszy umowę z pewnym hetmanem albo wojewodą lub magnatem, łożącym koszt na zaciąg, dobierał sobie kapitanów.* – TR, L (zan.), SWIL (nieuż.), Sw, DOR (daw.) o **Var:** *oberster* subst. m., (1650) 1692 Star.Ref. 19, L o [LBel.] 1690 Woyna Comp 170, PUZ – TR, L (zan.), SWIL (nieuż.), Sw, DOR (daw.); *oberszt* subst. m., (1861) 1885 Szujski Portr. 75, DOR o [LBel.] †1894 Rol., Sw – Sw (gw.), DOR (daw.); *oberszter* subst. m., (1643) 1909 JarzGoś 101, SP17 o [LBel.] (1912) 1923 Korzon Woj.III 38, DOR – Sw (daw.), DOR. o **Etym: 1)** nhd. *Oberst* subst. m., ‘der Befehlshaber eines Heeres oder einer Heeresabteilung (eines Regiments)’, GRI. **2)** nhd. *Oberster* subst. m., ‘der Befehlshaber eines Heeres oder einer Heeresabteilung (eines Regiments)’, GRI. o **Konk:** *pułkownik* subst. m., bel. seit 1776, L, zuerst geb. L. o **Der:** *obersterstwo* subst. n., ‘Amt, Rang eines Offiziers’, [hapax] †1625 Mosk., Sw, zuerst geb. Sw. o **Der** Erstbeleg

bezieht sich auf französische, der Zweitbeleg auf englische Verhältnisse. Erst beim Beleg von (1652-1661) kann man mit Sicherheit von einer Anwendung auf die polnische Armee reden. LINDE bietet keine Belege und verweist auf *pulkownik*. Vgl. ↑ *oberszlejtant*.

« zurück blättern vor »